

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ו ניסן תשפ"א | דף היומי בבלי: שקלים יח | דף הכולל: פסחים קו.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תקע"ז עד סימן תקע"ט סעיף ב'.
מוסר: שם עולם - ואיתא במדרש רבה' עד 'ומצות חיזוק'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'וכן אמרו רז"ל על אברהם' עד 'משומד - יסיר מלבושיו'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"רצייתי לעשות עסקים, וחוויתי על בשרי לקח שלא יישכח לעולם" | השוטר הערבי שקיבל שמועס
בוער מחסיד ברסלב | חלה בצורת מפתח - איך עושים זאת, ומדוע? | 2121

הסיפור היומי

"החלטתי לפתוח את הדלת כדי שהעשן יצא. מה שלא ידעתי
הוא, שגלאי העשן של הפרוזדור אינו מחובר לקבלה של
המלון, אלא ישר למכבי אש של לוס אנג'לס. באותו רגע יצאו
בדהרה אל המלון 30 משאיות של מכבי-אש עם 300 כבאים..."

היהודי שלמד על בשרו: עם ההלכה לא כדאי להתחכם

אתה מתחייב לשמור על יו"ט שני.
"אז מה אתה מציע ליי?" שאל הסוחר. אמרתי לו: הפשוט
ביותר, לשנות את הכרטיס, ולדחותו ליום אחר. אולם הלה
התנגד: "לא בא בחשבון, הטיסה הבאה תצא רק יומיים לאחר
מכן, ואני אפסיד יומיים עבודה, לא בא בחשבון". והוסיף: "לפי
מה שהבנתי ממך, האיסור הוא משום 'לא תתגודדו', כלומר אני בן
א"י ואיני מחויב ביו"ט שני, והאיסור לעשות מלאכה שם, הוא כדי
שאנשים לא יראוני נוסע. אני אשתדל שבנסיעתי משדה התעופה
עד המלון אף אחד לא יראה אותי, והכל יבא על מקומו בשלום".
אמרתי לו: ההלכה מפורשת במשנה ברורה, שאפילו בצנעא
אסור, ותזכור מה שכתוב בגמרא (שבת דף סד ע"ב): אמר רב
יהודה אמר רב, כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית עין אפילו

בחדרי חדרים אסור!

אמר לי "גוט מועד" והלך. כלומר: אתה מחמיר מדי, זה לא
נראה שדבר שאסור משום מראית עין, אסור גם בחדרי חדרים, מי
יכול לראות אותי.

להלן סיפור מופלא מ'ווי העמודים' מתוך דבריו הנפלאים של
הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ומובאים ע"י ר' מיכאל צורן
ה"ו, ויש בו כדי ללמדנו, שכאשר שואלים רב לגבי עניין מסוים,
עד כמה עלינו לא להתחכם בנידון.

סיפר ד"ר משה אליקים ברוקם המשמש בשעות שלפני
הצהרים כרופא בכיר במעיני הישועה, ואחה"צ הוא מחשובי
הלומדים בכולל בית דוד-חולון:

בביה"כ שהתפללתי בו לפני כמה שנים, היה יהודי שמוצאו
מארה"ב. למחייתו היה סוחר יודאיקה, הוא היה נוסע פעמיים
בשנה לארה"ב עם קטלוג של מוצרי יודאיקה, ספרים, חומשים,
פרוכת, וכיוצא בזה, ומקבל הזמנות, ולאחר מכן היה שולח זאת
מהארץ לחו"ל.

בחול המועד פסח סיפר אותו סוחר, שהוא מתעתד לנסוע
לחו"ל מיד במוצאי פסח. אמרתי לו: אתה נכנס לשאלה הלכתית
גדולה, אתה אמנם יוצא מכאן במוצאי פסח, אך אתה תגיע לשם
בבוקרו של יו"ט שני, והרי ההלכה היא, שמיד כשאתה מגיע לשם

שהגלאי עשן של הפרוזדור אינו מחובר לקבלה, אלא ישר למכבי אש של לוס אנג'לס... עוד דבר לא ידעתי, שלפני כשלושה שבועות הייתה שריפה גדולה בבית מלון בלוס אנג'לס ונשרפו שני אנשים למוות, והאשימו את המכבי אש שלא באו בזמן, וכל התקשורת שם הייתה נגדם, עד שבלחץ הקהל הקימו ועדת חקירה כדי לבדוק בדיוק מה קרה.

"לכן הפעם, מיד כשצפצף הגלאי במכבי אש, הזעיקו שלושים משאיות, ושלוש מאות כבאים! אני, שכבר סגרתי את הדלת, שמעתי התרחשות למטה במלון, ועד שחשבתי אם לגשת לחלון ולראות מה קרה, כבר שעטו עשרות כבאים לחדרי, ובמכת גרון פרצו את החדר, כאשר הם צועקים בקול: 'היכן האש?... הייתי מאד מבוהל מהפריצה הלא מתוכננת, הסברתי מה שקרה עם המכונה, והם הגיבו בהבנה והזהירו אותי: 'בפעם הבאה תזהר כשאתה מכניס מכונה לשקע'.

"אבל בינתיים ביחד עם הכבאים נכנסו גם צלמי התקשורת, והם צילמו אותנו כשאני יושב עם מכונה ביד ורוצה להתגלח, וכל מהדורות החדשות בלוס אנג'לס נפתחו עם הסיפור הדרמטי על מאות כבאים ששעטו למלון ועל הטעות שאירעה, ותמונתי עם המכונה בידי וכיפה על ראשי, התנוססה בראש כל חוצות... יהודי לוס אנג'לס שפתחו את החדשות במוצאי יו"ט ראו אותי יושב במצב מאד לא נעים, ובנוסף ראו אותי כשאני יושב עם כיפה על ראשי, ובידי מכונת גילוח. בכל מקום שהסתובבתי, עצרו אותי יהודים ושאלו: 'זה אתה שרצית לחלל את היו"ט שני, ועשית שריפה בבית מלון?... ובמקום לעשות עסקים, עשיתי לעצמי ביזיונות נוראים. הרגשתי על בשרי את מאמר חז"ל: 'הם עשו בסתר, והקב"ה פרסמם בגלוי'".

(פניני עין חמד, הובא בליקו"ש)

לאחר שבעה שבועות חזר הלה מחו"ל, ואמר לי: "אני מצטער על הרגע שלא שמעתי בקולך, שילמתי מחיר יקר, יקר מאד על שלא שמעתי לך, להלכה הצרופה שאסור לחלל יו"ט שני גם בצנעא". וכך סיפר:

"כידוע לך, אני החלטתי שבצנעא מותר לחלל יו"ט, ואכן נסעתי ללוס אנג'לס במוצאי פסח, הגעתי לשם באחרון של פסח, הזמנתי מונית ונסעתי למלון. המלון מכיל ארבעים וחמש קומות, קיבלתי חדר בקומה השלושים ושבע, כמובן שעליתי במעלית, כי הרי לשיטתי בצנעא מותר

"לאחר שהתמקמתי במלון, החלטתי שהיות ואני צריך להתחיל את עבודתי מיד במוצאי החג, אני אתגלח כעת, ואהיה מוכן לצאת לדרך מיד בצאת החג. חשבתי לעצמי: מלון שאין בו אפילו יהודי אחד, איזה בעיה יכולה להיות כאן להתגלח, מי יכול לראות אותי בחדר סגור, בקומה השלושים ושבע. יש כאן אלף חדרים שכולם מאוישים על ידי גויים, לי אין איסור לעשות מלאכה ביו"ט, רק לשיטת הד"ר אסור משום מראית עין, מי יכול לראות מה שאני עושה בתוך חדרי.

"הוצאתי את מכונת הגילוח, הכנסתי לשקע החשמלי, אך שכחתי לכווננו לוואט של ארה"ב בארץ ישראל הוואט הוא 220 ובחו"ל 110, וכך מיד כשהכנסתי את המכונה לשקע, התחילה המכונה להוציא עשן. אמנם לא קרה כלום, הוצאתי מיד את המכונה מהשקע, וחוף מנזק קטן למכונה לא קרה כלום.

"והנה לאחר כמה שניות מתקשרים אלי מהקבלה למטה ושואלים אותי מה קרה בחדר, הגלאי עשן מצפצף. סיפרתי להם את הסיפור של המכונה והם נרגעו. אבל כעת היתה לי בעיה, כל החדר מלא עשן, אי אפשר לפתוח חלונות בקומות הגבוהות של בית המלון, הכל עובד שם עם מיזוג אוויר, וכל חדרי מלא עשן. "החלטתי לפתוח את הדלת כדי שהעשן יצא. מה שלא ידעתי,

זווית הלכתית

"זנהגו שלא לקבוע מדרש בין מנחה למעריב, אבל אומרים פרקי אבות בקיץ"

טעמים ומנהגים בקריאת פרקי אבות

סדר הלימוד: אומרים כל שבת פרק אחד, עד שמסיימים כל ששת הפרקים בשבת שקודם חג השבועות, ומתחילים מחזור נוסף בן שש שבתות, ובפרשת פנחס מתחילים פעם שלישית. שבת שבה קוראים פרשת שופטים היא הראשונה במחזור זה, וכיון שאין בין פרשת שופטים לר"ה אלא רק ג' או ד' פרשיות בלבד, כופלים בשבתות אלו ואומרים בהן שני פרקים, ומסיימים בשבת שקודם ר"ה.

הרה"ג רבי יהודה לב שליט"א

מנהג בני אשכנז: לקרוא בין פסח לראש השנה פרקי אבות, בשבת אחרי מנחה (מחזור ויטרי סימן קמא בשם ר' שלום שר גאון), ומנהג הספרדים: לאומרים רק בשבתות שבין פסח לשבועות (ארץ חיים ס' רצב). ויש שנהגו לאומרים עד שבת שלפני י"ז, שבו היה זמן ירידת משה רבינו מן ההר עם לוחות הראשונות (חתם סופר שו"ע הלכות פסח ס' תל).

סימן לסדר אמירתם ממחזור השני: נפ"ש, נשא, פנחס, שופטים שבאלה הפרשיות מתחילים שוב את מסכת אבות (מנהגי מהרי"ל).
הטעם שאומרים ד' פעמים: שכן משה רבינו לימד את התורה לישראל ד' פעמים (ילקוט מעם לועז אבות משנה א).

מהות פרקי אבות

פרקי אבות כולל ששה פרקים ממשנה ומברייתא, ה' פרקים ראשונים הם ממשניות מסדר 'נזיקין', הפרק השישי הוא ברייתא שהוסיפו לה' הפרקים. הטעם שהוסיפו ברייתא זו: לפי שברייתא זו עוסקת כמו מסכת אבות בדברי אגדה וענייני תלמוד תורה (פרש"י המיוחס לרמב"ם אבות ר"פ ו).

הטעם בלימוד מסכת זו

לפי שזמן זה הוא זמן עונת לבלוב האילנות והפרדסים, והאדם עלול להימשך אחר היצר, האומר לו לטייל בגנות ובפרדסים ולאכול את הפירות שכבר גדלו. לכן לומדים פרקי אבות, כדי לעורר את לב האדם לבל ימשך אחר עצת היצר, וישתדל לרדוף אחר המצוות והמעשים הטובים, כדי שיזכה לעולם הבא ולגן עדן, שהם מקום העונג האמיתי, ולא ילך שולל אחר הבלי העולם הזה שאין נשאר מהם כלום (אבודרהם הובא בא"ר תצג טו).

טעם אחר: לפי שיש במסכת זו ה' פרקים, ועם התוספתא שהיא "שנו חכמים בלשון המשנה" הווי ששה, שכולם מדברים בדברי תורה ומוסר, לקבל עלינו עול תורה ומצוות, וגם הפרק הראשון, מדבר בשלשלת קבלת התורה מדור לדור ממשנה רבינו, לכן אומרים אותם באלו ששה שבועות שהם מזמן גאולת מצרים עד יום מתן תורה (לבוש תצג ד).

טעם אחר: לפי שבאותם הימים שבין פסח לשבועות, מתחיל האדם לאכול ולשתות ולעסוק ברפואות, כדי שיהיה בריא כל השנה, ורומזים לו: כשם שאדם חש לתקן את גופו ובריאותו, כך יחוש לתקן את נפשו, על ידי מצוות ומעשים טובים, שהם התרופה האמיתית לנפש שעל ידם יזכה לחיי העולם הבא (מדרש שמואל בהקדמה מעם לועז ויקרא עמוד רעז).

טעם אחר: לפי שבעצרת ניתנה התורה, והלומד תורה צריך קודם לדעת את דרך לימודה, ואיך התנהג בה אחר לימודה, לכן תקנו ללמוד מסכת אבות קודם עצרת, כדי שיהיה כל אחד מישראל מוכן לקבל את התורה בלב שלם, ולהתנהג בה כדת וכשורה (מדרש שמואל בהקדמה שכן מצא כתוב).

טעם אחר: לפי שבראשית הקיץ נודע ומתברר, אם השנה

היא מבורכת או חלילה אינה מבורכת, ולכן אם השנה מבורכת - יש להודות לה' כי טוב, ושלא לכפור בטובתו יתברך, אך אם אין הברכה שרויה - ייכנע וישוב אל אלוקיו וירחמהו (מדרש שמואל).
טעם אחר: לפי שזה זמן תענוגות בני אדם, לזאת תקנו לומר דברי מוסר ויראת ה', להשיב לב האדם לעבודת הבורא יתברך (או"ח סימן רצב ס"ק ה הובא בכף החיים שם ס"ק כב).

טעם אחר: כדי למשוך את לבו של אדם לתשובה בימים אלו, ולטהרו מטומאת העבירות, כפי שנטהרו ישראל בצאתם ממצרים בתקופה זו [מפסח ועד עצרת] מטומאת עבודה זרה (ילקוט מעם לועז שם).

טעם אחר: ימי הספירה הם ימי דין, כי בהם מתו תלמידי רבי עקיבא, ולכן ראוי לו לאדם לרעוד בימים אלה. ומפני שלב האדם שבור באותם הימים, אם יקרא דברי מוסר יכנסו הדברים בלבו אז יותר מאשר בשאר הימים (מדרש שמואל בהקדמתו).

הטעם שאומרים זאת בשבת

לפי שהעם בטלים ממלאכתם, וראוי שיעסקו בדברי מוסר המקרבים את ליבם לאביהם שבשמים (כה"ח תקנ"ג ז).

הטעם שנקראת מסכת אבות בשם זה

לפי שנסדרו בה דברי אבות הראשונים שקיבלו את התורה זה מזה, משה ליהושע עד אנשי כנסת הגדולה, ושמאי, והלל, רבן יוחנן בן זכאי ותלמידיו, להודיענו איך היו מעשיהם נכונים והיו מזהירים לאנשי דורם ומדריכים אותם בדרך ישרה (רש"י בפירוש הנדפס בגמרא לסוף פרק קנ"ג תורה).

טעם אחר: לפי שחכמינו ז"ל נקראו 'אבות', שעל ידי דברי התוכחות שהם מוכיחים לאדם, מביאים אותו לחיי העולם הבא, וכל המביא את חבריו לידי עולם הבא, נחשב כאילו ילדו שנאמר (במדבר ג', א'): "ואלה תולדות אהרן ומשה", ונאמר: "ואלה שמות בני אהרון" (שם ב), לומר לך: אהרון ילד ומשה לימד, לפיכך נקראו על שמו. וכיון שבמסכת זו כתובים כל דברי המוסר והתוכחות, שאם אדם מקיימם זוכה לעולם הבא - קראו חכמים את המסכת 'אבות' (תוי"ט).

טעם אחר: לפי שאמרו חז"ל, שכל הדברים המפורשים בתורה נקראו 'אבות', ורצה התנא להשמיענו, שכל המוסרים והעצות שאומרים לנו התנאים במסכת זו, ומשמשים כאן פינה לשאר דברי חכמה ומוסר מפורשים הם מהתורה, שכל מאמר ומאמר יש לו מקור נאמן בתורה (הגר"א).

(לבוש תצג ד, אבודרהם סדר ימי העומר עמוד רמה, כל בו סוס"י מ)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

תלמידי הרב קראם יוצאים במבצע ענק לעידוד משניות לעילוי נשמתו

בין הלומדים 100 משניות עד חג השבועות יחולקו בהגרלה 190 ספרים וסטים יקרי ערך בשווי כולל של עשרות אלפי שקלים

של 'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו' (שישה כרכים), 20 סטים של הסדרה הפופולארית 'לקראת שבת' על פרשיות התורה (חמישה כרכים), 20 סטים של ספרי 'חפץ חיים' ושמירת הלשון' במהדורת 'דרשו' (שני כרכים), 30 עותקים של 'ספר המפתח' החדש מבית 'דרשו' בו מרוכזים מפתחות וערכים של כל חלקי המשנה ברורה כדי למצוא כל נושא וכל ההלכה בקלות ובמהירות, וכן 100 עותקים של ספר 'ותלמודו בידו' אשר חובר בידי הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, ובו אוצר אדיר של רעיונות, משלים, פרפראות ויסודות ההשקפה מפרי עטו העשיר והמיוחד של הרב זצ"ל.

מארגני היוזמה מבהירים כי אין משניות מסוימות שחייבים ללמוד כדי להשתתף בהגרלה, וכל לומד יכול לבחור לעצמו 100 משניות לפי בחירתו, בלימוד לעילוי נשמת רבי ירחמיאל בן יעקב ליבר הלוי זצ"ל.

הלומדים מתבקשים להשאיר הודעה עם פרטיהם בטלמסר שמספרו 03-628-4900, כדי להכניס את פרטיהם להגרלה. המארגנים מודים לכל המשתתפים, ומייחלים שזכותו הטהורה של רבי ירחמיאל זצ"ל תעמוד ללומדים, למשפחה, לתלמידים ולכל בית ישראל, ויהיה מליץ יושר בשמי מרום, דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו.

פטירתו של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, לאחר שסבל ממחלה קשה, הותירה חלל ענק בפעילות למען זיכוי הרבים וקירוב הלבבות בארץ הקודש ובעולם כולו.

הרב קראם היה פעיל נמרץ ובלתי נלאה, שהציל רבבות יהודים מרדת שחת, וצירף מאות פעילים חדשים לפעילויות השונות של קירוב רחוקים וזיכוי הרבים בכל אשר פנה במהלך ימי חייו עלי אדמות.

עם הסתלקותו הותיר אחריו הרב קראם עשרות אלפי תלמידים שזכו לשמוע ממנו שיעורים, חלקם באופן קבוע ואחרים באופן מזדמן, חלקם למדו תורה מפיו והיו שומעי לקחו הנאמנים במשך שנים רבות, ואחרים שמעו דרשה או קראו מאמר שכתב הרב, ושנצרכו בלבם לאורך ימים ושנים.

לאחר הסתלקותו של הגר"י זצ"ל, יוצאים תלמידי במבצע ענק ללימוד משניות, וקוראים לכל מי שלמד תורה מפיו או מבקש לגמול חסד עם נשמתו של הרב זצ"ל, להרבות בלימוד משניות לעילוי נשמתו הטהורה, ומכריזים על הגרלת ענק שתיערך בין מי שילמדו לפחות מאה משניות עד חג מתן תורה, לעילוי נשמת רבי ירחמיאל בן יעקב ליבר הלוי זצ"ל.

בהגרלה יחולקו בין הלומדים ספרים יקרי ערך כדלהלן: 20 סטים

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לזכרו ולשמו

אנו תלמידי בניו ומוקירי זכרו של מורנו ורבינו הנערץ
גדול מזכי הרבים בדורנו

הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל

אשר גדלנו וטפחנו כאב לבנים ממש
וקרבנו יחד עם עוד רבבות לאבינו שבשמים
בפעילות הקירוב חובקת ארץ במסעותיו ודרשותיו מלהיבות הנפש
והנה עתה בהעלותו לשמי מעלה מוקף ומלווה בזכויותיו הרבות
זה הזמן לבא להוקיר ולהכיר טובה למורנו ורבינו זצ"ל
הננו פונים בזאת לכל מי שיזכה לקבל ממנו ולו במעט,
וכל מי שברצונו לגמול חסד עם נשמתו
להצטרף ללימוד משניות לעילוי נשמתו
רבי ירחמיאל בן יעקב ליבר הלוי זצ"ל

הלומד 100 משניות עד חג השבועות הבעל"ט יכנס להגרלת הענק

20 סטים 'משנה ברורה' - 'דרשו'

20 סטים 'לקראת שבת מלכתא'

20 סטים 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' - 'דרשו'

30 ספר המפתח על 'המשנה ברורה' - 'דרשו'

100 ספרים של הרב קראם 'ותלמודו בידו'

לומדים 100 משניות כפי בחירתכם לע"נ הרב ירחמיאל בן יעקב ליבר הלוי זצ"ל
מתקשרים לטלמסר 03-6284900 מוסרים את הפרטים ונכנסים להגרלה

חבר תלמידיו, מעריציו וידידיו

מה הפירוש "שבת געלע מצות"? ואיך עושים את צורת המפתח בחלות?

ממנהגי השבת שלאחר הפסח - מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

צורת מפתח על החלות

מנהג חסידים ואנשי מעשה לעשות צורת מפתח בבצק של חלות שאופין לשבת שאחרי הפסח.

ומצינו כמה אופנים במנהג זה: בספה"ק "אוהב ישראל" להרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע מובא, שנהגו לעשות על החלה צורת מפתח. מנהג שונה מזה מצינו בספה"ק "אמרי פנחס" להרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, שרק מנקבים את החלה עם מפתח. ויש גם שאופים חלה מיוחדת בצורת מפתח.

וכמה טעמים מצינו בספרים לכך: ב"אמרי פנחס" כתוב הטעם, שהוא רמז דתרעין פתיחין עד פסח שני. וב"אוהב ישראל" (ליקוטים) מצינו עוד כמה טעמים:

(א) לפי שבפסח היו השערים פתוחים ואח"כ ננעלו וצריכין אנו לפותחן, ולכן מנקבין החלות במפתחות לרמז בזה שאנו פותחים מעט ע"י מצות שבת וה' הטוב יפתח לנו את אוצרו הטוב.

(ב) כי אנו סופרים ספירה שבעה שבועות והם מ"ט יום ע"ד סוד נ' שערי בינה, ואנחנו הולכים משער לשער ולכל שער יש מפתח, וזהו שעושים צורת מפתח.

(ג) כי בעת הזאת הפסיקו בני ישראל לאכול מן המן בעת שנכנסו לארץ ישראל אחר הקרבת העומר ואילך, והתחילו לאכול מתבואת הארץ, והיו ישראל צריכים לפרנסה כי עד עכשיו אכלו

רק מן המן, על כן התפללו לה' שיפתח להם את שערי הפרנסה, ומזה נשתרבה המנהג להיות עושים צורת מפתח על החלות לרמז שיפתח לנו השי"ת את שערי הפרנסה.

ובספר "יד אפרים" כתב הטעם, לפי שעד עתה היה חמץ אסור, והיינו סגור ונעול, וכעת אחר הפסח הותר והיינו שנפתח במפתח.

חלות עגולות משוחות בחלבון ביצה

יש נוהגים לאפות חלה עגולה ומושחים אותה בחלבון ביצה וקורין אותו 'שבת געלע מצות'. וב"אמרי פנחס" מביא הטעם, כדי לרמז למצות הנאכלות בפסח שני. והמנהג בקאמארנא לאכול בשבת זו מצות מטוגנות בביצים.

ובספה"ק "חידושי הרי"ם" כתב הטעם על זה, לפי שידוע שביום רביעי היה קריעת ים-סוף, וממילא ביום השבת באו למרה והיה שם המים ירוקים, וידוע שיסוד המרה הוא ירוק, ע"כ קוראים 'שבת געלע מצות'.

ובספר "ישמח ישראל" להרה"ק מאלכסנדר זי"ע הביא בשם המגיד רבי ישראל מקאזניץ זי"ע, שאמר שזה טעות העולם לקרות 'שבת געלע מצות' אלא 'שבת גאולה מצות', וכן הובא גם בספר "אמרי פנחס".

מדוע אין מברכים 'שהחיינו' על מצוות ספירת העומר?

ובמה התייחדה ספירת העומר, שיש ענין לכל אחד לספור בעצמו?

תפט ס"ק ו, שעה"צ ס"ק ז). והביא הביה"ל דברי הרי"צ גאות, שבמוצאי שבת שאומרים הקהל "ויהי נועם" וקדושה דסידרא כשהם יושבים, נהגו שהש"ץ מוציא את כולם ומברך מעומד וכל הציבור עונים אמן בכוונה, ולא הטריחום לעמוד [וראה שם בביה"ל שלמד בדבריו שהש"ץ מוציא את הקהל גם בספירה עצמה].

הרב בנימין בירנצווייג שליט"א

במה שונה דין 'שומע כעונה' בספירת העומר, מדין 'שומע כעונה בקריאת המגילה'?

בספירת העומר נאמרה הלכה שיש לספור בעמידה מדכתיב "מהחל חרמש בקמה" אל תקרי בקמה אלא בקומה (משנ"ב סימן

[ושם בדבר הלכה הוסיף 'ופשיטא שאין צריכים לכוון בשעת קיום המצוה אם הוא חייב מדאוריתא או מדרבנן']. מאידך, בשו"ת 'אור לציון' (ח"ג פט"ז תשובה ב) כתב שראוי יותר שלא לומר נוסח זה, אלא לומר 'לקיים מצוות ספירת העומר', ומ"מ הרוצה לומר את הנוסח 'לקיים מצוות עשה וכו' כמו שכתוב בתורה' וכו' רשאי לעשות כן, כיון שדעת הרמב"ם שגם בזמן הזה ספירת העומר היא מן התורה.

מדוע אין מברכים 'שהחיינו' על מצוות ספירת העומר?

מצוות ספירת העומר בזמן הזה, נחלקו הראשונים האם היא מדאוריתא או מדרבנן, והביא הביה"ל (סימן תפט ד"ה לספור) שדעת הטור והשו"ע ועוד פוסקים שהיא מדרבנן בזמן הזה, זכר למקדש שהקריבו את העומר [וראה שהביא הרבה מהראשונים שהיא מדאורייתא, ולכך זהירים שלא לספור עד צאת הכוכבים]. ומטעם זה שמצוה זו היא זכר למקדש, כתבו הר"ן (סוף מסכת פסחים) והרשב"א (תשובה סימן קכו), שלכך אין אומרים בה זמן, משום שאין ברכת 'שהחיינו' אלא במצוה שיש בה שמחה, ובספירת העומר יש לנו צער על ביטול הקרבנות, ובביאור דבריהם כתב הגר"ז סאלוויצ'יק (חידושי הגר"ז מנחות סו, א ד"ה בגמרא) שמה שאמרו בגמרא שספירת העומר בזמן הזה היא 'זכר למקדש', אין הכוונה שזכר למצוות ספירת העומר שהיתה בזמן שהקריבו את העומר, תיקנו רבנן לספור אף בזמן הזה [אבל לא שעצם המצוה היא זכר למקדש], אלא הכוונה שחכמים תיקנו מצוה חדשה לספור את העומר זכר למקדש, ועל מצוה כזאת אין לברך שהחיינו, מכיון שהיא זכר לחורבן בית המקדש. ובכף החיים (סימן תפט ס"ק ג) הביא עוד מדברי ה'בעל המאור' (בר"ן שם) שכתב שמצוה שהיא רק לזכר, לא מברכים עליה 'שהחיינו' ועוד הביא מדברי הלבוש, שספירת העומר היא צורך יום טוב וסמכין על זמן דרגל, והביא שיש עוד טעמים באחרונים לענין זה.

במה התייחדה ספירת העומר, שיש ענין לכל אחד לספור בעצמו?

כתב השו"ע (סימן תפט סעיף א) שמצוה על כל אחד לספור ספירת העומר בעצמו. וכתב המשנ"ב (ס"ק ה) שזה גילתה לנו התורה "וספרתם לכם" שלא יצא כל שלא ספר בעצמו, ולכך לא יוצא בשומע כעונה כבשאר המצוות, והביא שיש חולקים. ובביאור הדעה שאין יוצא בספירת העומר מדין 'שומע כעונה', ביאר הגר"ח"פ שיינברג (משמרת חיים ח"ג עניני ספירת העומר אות ד) שמצוות ספירת העומר אינה דיבור בלבד, אלא עניינה כמו שכתב בספר החינוך (מצוה שו) להראות שאנחנו נכספים ומצפים לקבלת התורה, ושומע הרי הוא כעונה אבל אינו כסופר, שרק כסופר האדם בעצמו, מראה הוא בכך כיסופים וציפיה לקבלת התורה.

ומדברי הרי"ף גיאות האלו מוכח, שאף שיש הלכה שכסופר ספירת העומר לעצמו צריך לעמוד, מכל מקום כשיוצא ידי חובה על ידי השליח ציבור מדין 'שומע כעונה', ושליח הציבור עומד, השומע אינו צריך לעמוד. ודברים אלו [שבאר השעה"צ בדבריו] לכאורה נסתרים ממה שהביא בשעה"צ בהלכות מגילה (סימן תרצ ס"ק א), שכתב שהיוצא בברכת המגילה מדין 'שומע כעונה' צריך לעמוד, ולא אמרינן שאם יוצא מדין 'שומע כעונה' די במה שהמברך שהוא המשמיע עומד, והשומע אינו צריך לעמוד?

ובבאור הסתירה ביאר הגאון הגדול רבי דוד כהן (משנ"ב באורים ומוספים שם, מוריה שנה כז גליון יא-יב עמ' קטז) לפי דרכו של החזו"א (או"ח סי' כט) שענין 'שומע כעונה' היינו שהשמיעה מייחסת את דיבורו של המשמיע לשומע, ואין הכוונה בזה שע"י השמיעה יוצא השומע בדיבורו של חברו, אלא שע"י שמיעתו הוא נחשב כעונה בעצמו את דיבור חברו, וא"כ בכל הדינים שהם תנאי בעצם הדיבור, כגון שצריך שישמיע לאוזנו וכדו', מועיל מה שדיבור חברו היה 'משמיע לאוזנו', שהרי נחשב שהשומע עונה את הדיבור הזה, ולכך בספירת העומר סבירא ליה לרי"ף גאות, שדין העמידה זה מדיני הספירה עצמה (ראה ביאור הגר"א או"ח סי' כה ס"ק ל) א"כ יש לשומע דיבור של ספירת חברו שהיה בעמידה, ואין צריך השומע לעמוד.

משא"כ בדינים שאינם בעצם הדיבור אלא דינים במברך, וכגון בברכת המגילה ששיטת המשנ"ב שדין העמידה בה הוא מכבוד הברכה שהמברך אומרה בעמידה (כמבואר בסי' תרצ ס"ק א שדין הברכה הוא בעמידה, אף שאת הקריאה עצמה אפשר בשיבה, ובסי' ח ס"ק ב ובסי' תקפה ס"ק בוראה פנ"י מגילה כא, א), א"כ גם השומע אף שנחשב כמברך בדיבור של חברו, צריך שתהיה ברכתו בעמידה, כי זה דין במברך שברכתו תהיה בעמידה. וראה עוד ב'שלמי תודה' (פורים סי' כב אות א-ב עמ' ריח).

האם שייך לעבור כל יום ב'בל תוסיף' כשסופר ספירת העומר?

יש הנוהגים לומר בכל יום לפני ספירת העומר 'לשם יחוד' ובו נאמר 'לקיים מצוות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה', ויש לדון, שהרי לדעת רוב הפוסקים ספירת העומר בזמן הזה היא רק זכר למקדש, ואינה מן התורה וכמו שהביא בביה"ל (סימן תפט סעיף א ד"ה לספור) שכן הכרעת הטור והשו"ע ועוד פוסקים, ואם כן, הרי באמירה זו יש משום 'בל תוסיף' שהרי אינה מן התורה בזמננו?

אכן, דעת הגר"ש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פי"א ס"ב) שאין בזה חשש משום 'בל תוסיף', אפילו שלרוב הפוסקים ספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, כיון שיש לפרש שמה שאומרים 'מצוות עשה' היינו מצוות עשה מדרבנן, ומה שאומרים 'כמו שכתוב בתורה' היינו שרבנן תיקנו מצוה זו כעין מה שכתוב בתורה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

לאחר שהרב לא הצליח להשיב על קושיותיו, פלט העילוי בקול רם: "נו, אז אפשר להגיד 'ברוך אתה בצאתך'..." "זלעילוי הזה לא היו ילדים עד יום מותו

הרבה יותר, לאחר שבעלה נפטרה?! הרי הדמעות ייגרו מעיניה פי כמה וכמה כעת, כשבעלה עזבה למנוחת עולמים. אם כן, מדוע דמעותיה של ערב יום כיפור פעלו שבעלה הצדיק ימות לבית עולמו?

והשיב רבי חיים זצ"ל: הרי לנו שדמעות של השני הם אש. ה"בין אדם לחבירו" הוא אש, וכשאש דולקת- נשרפים.

חז"ל קבעו לנו במספר מקומות ש"גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה", וכדברי המאירי (בברכות יט, ב): "האדם חביב מאוד לפני המקום ואין לך מצווה חביבה ממנה".

לא רק על כבודו של יהודי, חסה התורה הקדושה, אלא על כל אדם בעולמו של הקב"ה. רבי עקיבא מלמדנו במסכת אבות (ג, יח): "חביב אדם שנברא בצלם, חביב יתירה נודעת לו שנברא בצלם", והסביר ה"תפארת ישראל": "כוונת התנא שמשום כך יראה האדם להיטיב לכל, אפילו למי שאינו בן ברית, וכל שכן שלא יגרום לו נזק לגופו, ממונו וכבודו ולא יבזהו להלבין צלם אלוקים המציץ מפניו".

רבינו הספורנו כותב (שמות יט, ה): "כל המין האנושי יקר אצלו מכל יתר הנמצאים השפלים, כי הוא לבדו המכוון בהם כאמרם ז"ל 'חביב אדם שנברא בצלם'".

לאחר שאתונו של בלעם הוכיחה את אדונו על פניו וביזתה אותו ברבים על רשעתו, בא המלאך והרג את האתון. מדוע? וכי לא היה כדאי שאתון כה מופלאה, באמצעותה ראו בחוש את יד ה' ומופתיו, תמשיך לחיות ולקדש שם שמים, בכך שכולם יביטו בה ויראו את הפלא הניסי שעשה בה הקב"ה?

אך לא. המלאך הרג את האתון, כפי שכותב רש"י בפרשת בלק בשם חז"ל: מפני כבודו של בלעם, שלא יאמרו הבריות שזוהי אתונו של בלעם שהוכיחה אותו והוא לא ידע מה להשיב לה.

למרות שבלעם - רשע היה, חס הקב"ה על כבודו, כבודו של בן בליעל ורע מעללים שכמותו, ולא רצה שהאנשים ילגלו עליו. ואם על בלעם הרשע, שהחטיא את ישראל בעצתו ורצה לקללם, כך. הרי על כל יהודי ויהודי, ובודאי על יהודים שומרי תורה, ובודאי על לומדי תורה, ובודאי על קרובינו מכרינו והאנשים התלויים בנו וביחסינו אליהם, על אחת כמה וכמה...

הצדיק רבי שלום בלוך זצ"ל, מתלמידי ה"חפץ חיים" סיפר, שבאחת העיירות שבליטא הוכתר רב חדש ותלמיד חכם. הרב החדש הגיע לעיר ובקדמת בית הכנסת נתלה שלט גדול ומאיר עיניים, "ברוך אתה בבואך".

הרב פתח בשיעורו הראשון והחל לסדר בפני המאזינים מערכה למדינת מפולפלת. אחד הנוכחים, עילוי צעיר ומבטיח, החל להמטיר

הרמקול הכריז בקולי קולות על הלווייתו של רבי יקותיאל בן רבי ברוך זצ"ל, שתצא בשעה שש. תושבי השכונה הביטו זה בזה בפנים מכורכמות. לפני חודש נפטר אברך תלמיד חכם נכבד, צדיק וירא אלוקים, שהמחלה הנוראה קיננה בגופו בשנים האחרונות. שני האברכים הצטרפו לרשימה של עוד ועוד ועוד יהודים יקרים, מופלגים במצוותיהם ובתורתם, שהלכו לבית עולמם במשך זמן קצר יחסית.

כמה מהם נפטרו בחטף, בפתע פתאום, ואילו אחרים התייסרו בייסורי איוב ומחלות שונות תקפו אותם. תושבי השכונה, כולם אוהבי ה' יראי אלוקים, התחזקו באין ספור "חיזוקים" והתעלו בתורה ובעבודת ה', כינסו עצרות חיזוק ותפילה, אך נדמה שמלאך המוות בחר לו משכן דווקא בשכונה חרדית זו שמעבר לים.

"על מה עשה לנו ה' ככה?" תמהים כולם.

רב השכונה, תלמיד חכם נודע, וצדיק מופלג, מסביר להם ברורות מדוע:

"לפני מספר שנים פגעו חלק מתושבי השכונה ביהודי. חלק פגעו בו במילים, וחלק אחר פגע בכבודו ב"שב ואל תעשה". אותו יהודי שנפגע, לא סלח ולא מחל בלב שלם על הפגיעות העקיפות והישירות של תושבי השכונה, ומאז, במשך שנים, פוגעת בנו מידת הדין, במלוא חומרתה".

לא, לא המצאתי את הסיפור הזה. זהו מקרה אמיתי.

רב רחומי היה מתלמידי רבא, והתייגע בתורה בבית מדרשו שבמחוזא. שלא כמו בימינו, שהאברכים שבים לבתיהם לסעוד יחדיו את ארוחת הצהרים או מגיעים מהכולל בערב, רב רחומי היה שב לביתו רק אחת לשנה, בערב יום כיפור, ורעייתו היתה ממתינה לו בציפייה דרוכה.

שנה אחת, בערב יום כיפור, התייגע רב רחומי על תלמודו, וקושי הסוגיה השכיח ממנו את היום והתאריך. הוא שקע בלימוד ושכח לבוא הביתה. אשתו ישבה בביתה, מצפה בכליון עיניים לבעלה התלמיד חכם, ולחשה לעצמה: "הנה, כעת הוא מגיע, הנה כבר בעלי גיע", אך לשווא. רב רחומי לא הגיע.

דמעות זלגו מעיני האישה הכואבת ורב רחומי נפטר. מן השמים לא יכלו לראות את האישה מצטערת, ורב רחומי נפטר לבית עולמו, בגלל דמעותיה של עזרתו. (כתובות סב, ב).

כולנו מכירים את המסר החד שביאר וחיידד כאן רבי חיים סטוצ'ינר זצ"ל, אך אי אפשר שלא לשוב ולשנן אותו.

וכך שאל רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: והלא האשה תבכה כעת

עליו קושיות. הרב מנסה לתרץ והעילוי מפרץ ומפריך, סותר את הבניין שבנה הרב ומפרקו כמגדל קלפים רעוע. לאחר שהרב לא הצליח להשיב על קושיותיו, פלט העילוי בקול רם: "נו, אז אפשר להגיד 'ברוך אתה בצאתך'..."
- "ולעילוי הזה לא היו ילדים עד יום מותו", סיכם רבי שלמה בלוח זצ"ל את הסיפור.

הרב שך המשיך לשתוק

כשבאו קבוצות תלמידים להיבחן אצל הרב"ד הגר"י פיישר זצ"ל, בעל שו"ת "אבן ישראל", בחן הרב כל תלמיד ותלמיד בפני עצמו, בעודו יושב עם כל אחד בחדרו הפרטי והשאר ממתנים בחוץ לתורם.
הבחינה ארכה זמן רב, ומקורביו שאלוהו, מדוע אין הוא בוחן את כל הנבחנים יחדיו, כפי הנהוג בבחינות שכאלה.
השיב להם רבי ישראל יעקב פיישר: "אם אבחן את כולם ביחד, יתכן שאגרום בושה לאלו שלא יידעו להשיב על שאלותי. לכן אני מעדיף לבחון כל נבחן לבדו, בפני עצמו, למרות הזמן הרב שהדבר גוזל ממני משעות לימודי הפרטיים. אך כך אני יודע שאני שומר על כבודם..."

והוסיף הגר"י זצ"ל למקורבו: "דע לך, שצריך מאוד מאוד להיזהר בעניינים שבין אדם לחברו. אני מביט ארבעים שנים לאחור, ורואה שכל מי שפגע בשני, לא נוקה ממיידת הדין!"
סיפר הגר"מ צ' ברגמן שליט"א: "בישיבה מסוימת נערך דין ודברים בין ההנהלה לאחד הר"מים, עד שהר"מ עזב את הישיבה. ראשי הישיבה הציעו לאחד מתלמידי החכמים שיחליף את מקומו של הר"מ שעזב-פוטר.

אותו תלמיד חכם נכנס לשאול את מורי וחמי, מרן הגרא"מ שך זצ"ל, האם לקבל את התפקיד, אך הרב שך שתק ולא השיב תשובה. כעבור זמן מה נכנס שוב התלמיד חכם ושאל את מרן זצ"ל האם לקבל את תפקיד הר"מ, ואמר שאם מרן לא ישיב לו תשובה, יקחו ר"מ אחר במקומו. הוא הוסיף שלהנהלת הישיבה ישנה רשימה ארוכה של תלמידי חכמים החפצים לקבל את המשרה.

שתק מרן הרב שך זצ"ל ולא השיב דבר. כשיצא התלמיד חכם מביתו של מורי חמי, שאלתיו מדוע לא השיב לו תשובה האם לקבל את המשרה.

ענה לי הרב שך זצ"ל: "אני אינני יכול להשיב לו תשובה. הרי הר"מ הראשון שעזב את הישיבה ישמע שמישהו אחר תפס את מקומו ותהיה לו עוגמת נפש וחלישות הדעת. אם אותו תלמיד חכם רוצה לקחת את התפקיד בעצמו, שיקח אותו. אך אני לא יכול להורות לו לעשות דבר שייצא ממנו חלישות הדעת ועוגמת נפש לתלמיד חכם שכיהן שם לפני כן..."

מדוע יצא האיש מבית הכנסת?

לפעמים אנו רואים את חברינו עושים מעשים שלא ייעשו, מעשים הנוגדים את התורה או את המוסר האנושי הבסיסי, והנה לנו מצות עשה מהתורה. ישנה מצווה, הנלמדת מהפסוק "בצדק תשפוט

עמיתך", ממנו למדו חז"ל שעל כולנו, לדון כל יהודי כשר לכף זכות, וכשאנו רואים אדם שעושה מעשה שניתן להסבירו לזכות או לחובה, עלינו לדון לכף זכות.

למשל, אם החבר יצא באמצע התפילה מבית הכנסת, עלינו לחשוב בלבנו שהיה צריך ללכת לרופא עם הילד שלו באופן דחוף או שיצא לצורך דחוף אחר שהתעורר.. כשיהודי אינו קם ממקומו לחולה וחלש באוטובוס, עלינו לדון לכף זכות ולומר לעצמנו שהוא עצמו חולה או חלש כעת, וכן הלאה. חז"ל (שבת קכז, ב) הבטיחו לנו ש"הדן את חברו לכף זכות, המקום ידונו לכף זכות".

תלמיד חכם וירא אלוקים או צדיק מפורסם שעשה עבירה, למרות שראינו בעינינו שהוא עבר עבירה, עלינו להחליט שוודאי עשה תשובה על העבירה, ועלינו לדון לכף זכות אפילו בצורה שאינה מסתברת והיא דחוקה להפליא. ומבואר בדברי הגמרא והראשונים, שאם חשדנו את חברנו על מעשה שעשה ולא דנו אותו לכף זכות, אפילו רק במחשבתנו, ביטלנו מצות עשה מהתורה, למרות שלא פעלנו בעניין בצורה אקטיבית ולא גילינו את הדבר לאף אדם בעולם. כאשר מדובר באדם "רגיל", בינוני במעשיו, שלפעמים חוטא ולפעמים נזהר מלחטוא, אזי כשהמעשה שעשה נוסה לכף זכות, או אם הוא ספק שקול, עלינו לחשוב עליו דברים טובים ולהכריעו לכף זכות. וכתב החפץ חיים, שגם כשהמעשה שעשה נוסה יותר לכף חובה, נכון מאוד שהדבר יחשב אצלנו כספק ולא נכריע אותו במחשבתנו לכף חובה, וממידת חסידות היא, שאפילו בזה יש לדון לכף זכות. ואמנם אמרו לנו חז"ל ש"כבדהו וחשדהו". אם ייתכן ונינזק על ידי המעשה הרע שעשה הזולת, עלינו לכבדו מצד אחד ולדונו לכף זכות, אך עלינו גם לפקוח עיניים ולבדוק האם לא נינזק ממעשיו, מבלי לטמון את הראש בחול כבת יענה.

הכל מתחיל במשפחה

בספר "מעשה איש" (ח"ד קע"ח), מובאים דברי החזון איש זצ"ל, שהשוואה הנוראה התרחשה בגלל הליקויים שהיו באותם הימים ב"בין אדם לחברו".

"חזון איש" אמר פעמים רבות: "כמה האדם הוא יהודי? לפי מה שהוא עושה בשביל השני". כשנשאל מהי הדרגה הגבוהה ביותר שהאדם יכול להגיע אליה בעולם, השיב: "לעבור את כל החיים מבלי לפגוע באף אדם!"

וכמובן, על האדם לאהוב, לכבד ולהוקיר בראש ובראשונה את בני ביתו. חז"ל הזהירו אותנו ביותר להיזהר מאוד מאוד בכבוד נשותינו, התלויות בדברינו ובהתייחסותנו אליהן. הברכה הכלכלית, כך כותבים חכמינו במסכת בבא מציעא, מגיעה לאדם בזכות אשתו, ואם ירבה לכבד ולהוקיר את רעייתו, לשמחה ולעודדה במחמאות ובדברי נועם וחוץ, תהיה לו ברכה בפרנסה. גם האישה צריכה לכבד ולהוקיר בכל מאודה את בעלה, כמובא ברמב"ם. ואם, חלילה, נוצר ריב או חיכוך, תמיד אפשר לתקן, להתפייס ולבקש סליחה מכל הלב. תנועת 'אגודת ישראל' בארה"ב מקדישה בכל שנה, במהלך ה'קאנוונשן', שבת לכינוסי תורה ודעת, בה יושבים, במסיבה

אחת, גדולי התורה של אמריקה, שמתכנסים לדון במהלך השבת בענייני השעה. באירוע כזה, שהתרחש לפני כשלושים שנה, ישבו כולם מרותקים לדבריו של הנואם הדגול. השמש שקעה ודמדומי שבת הופיעו במלוא הדרם. הדרשן הדגול היה מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל וכולם האזינו לדבריו בחרדת קודש. השיחה נמסרה בסעודה שלישית וכאשר נצצו להם שלושה כוכבים, יצא הגאון רבי

יעקב רודמן זצ"ל באמצע הדרשה למספר דקות. לאחר הדרשה, התנצל הרב רודמן בפני רעהו רבי יעקב קמינצקי והסביר לו שנאלץ לצאת החוצה מיד בצאת השבת, כדי להתקשר לרעייתו בטלפון ולומר לה שלא תדאג, כי הדרשות ימשכו והוא ישוב הביתה מעט מאוחר...
הלוואי ונזכה, בעזרת ה' יתברך!

הסיפור היומי

כל לילה היו בני החבורה מחפשים כיצד לעקוף את מחסומי הפתע שהקימו הערבים, וב"ה תמיד הצליחו לשוב בבוקר לביתם בשלום לאחר ליל ההרפתקאות שעבר עליהם. מלבד פעם אחת...

שפתותיהם, המילים ממאנות לעזוב את לשונם. "נא אב הרחמך תשוב לציון. עין בעין נראה בבנין אפריון..." "אה, כזו השתוקקות, כזו ערגה.

לפתע נשמעת צעקה במבטא ערבי: "עיצרו! מי אתם?". בני החבורה נעמדו. תנועה לא חכמה מטעמם יכולה להסתיים בפצוע או הרוג חלילה. "מי אתם?" שאל שוב השוטר בזעם, והתקרב אל הברסלבאים השותקים. "הבו תעודות המתירות לכם לצאת אל מחוץ לעיר" תבע. אך כאלו לא היו בידם כמובן.

תגובתו של רבי שמואל שפירא היתה בלתי צפויה. הוא ידע את השפה הערבית. והחל להקריא לפני השוטר בערבית מתוך זכרונו את מילות ה'בעל תפילה' ב'סיפורי מעשיות', שהיה משכנע את האנשים וסוחבם לעבודת השם, וכך הכריז בקול מול השוטר הערבי: "באמת אין שום תכלית כי אם לעסוק בעבודת ה' כל ימי חייו ולבלות ימיו בתפלה להשם יתברך ושירות ותשבחות..."

השוטר הביט בר' שמואל ולא הבין מה הוא רוצה ממנו: "שאלתי היכן התעודות! תעודות תביא לי!", אך רבי שמואל בשלו: "שבאמת אין שום תכלית, כי אם לעסוק בעבודת ה' כל ימי חייו ולבלות ימיו בתפלה להשם יתברך ושירות ותשבחות..." ורבי שמואל מוסיף דברי התעוררות משלו: "כיון שאם שום תכלית אחרת, גם אתה בעצמך תפשוט את לבושיך ותצטרף אלינו לעסוק בתפילה להשם ובוודאי על העוונות".

השוטר הביט על רבי שמואל, שכולו להט באש הדיבורים, וצעק: "משוגעים אתם, חסרי שכל בצורה יוצאת דופן. מי הניח לכם לברוח, ומאיזה מוסד יצאתם? התעופפו כעת ממול עיני!".

בני החבורה מיהרו להעלם מעיניו והודו לה' יתברך שהצילים באופן מיוחד שכזה, אך רבי שמואל לא היה פנוי להאזין לתשבחות שהורעפו על ראשו, הלא צריכים להמשיך ללכת לציון שמעון הצדיק לתפילת ותיקין...

(הרה"ח ר' אליעזר שיק, תוך הנחל, הובא בגיליון נחלי נצח)

הימים ימי הדמדומים של שלטון הבריטים בארץ. הגויים בני ערב שלטו בצורה משמעותית בעיר העתיקה, למרות השלטון האנגלי שרוחו ריחפה ממעל באפס מעש. שוטרים ערביים היו מפטרלים בלילות כשחגורת הרובה מתנדנדת על כתפם, ובוחנים אם יש יהודים שהעזו לצאת מן העיר.

לא רבים היו חסידי ברסלב בעיר העתיקה של אז, אך למרות זאת, ואולי דווקא בשל זאת, היו מאוחדים ומאוגדים היטב. למרות המצב הם לא ידעו חת. מדי לילה היו קמים ממיטב בני החבורה בחצות הליל, וצועדים חרישית יחדיו בדרכים עקלקלות לכיוון העיר העתיקה, לבכות את "תיקון חצות" ליד שרידו האחרון של בית קדשנו ותפארתנו.

לאחר תיקון חצות רווי געגועים היו מתחמקים הברסלבאים מחוץ לעיר, שם היו פונים איש איש לאשר יישאוהו רגליו בין ההרים והגבעות, שם היו מפרשים שיחתם לפני השם יתברך, ובבכיות ללא הרף היו משיחים לפני שוכן מרומים את כל אשר על ליבם. לאחר הליל הגדוש היו נפגשים במקום מוסכם ומשם היו צועדים אל עבר ציון קדשו של שמעון הצדיק, שם היו מתפללים תפילת שחרית כותיקין ביבבות מעמקי הלב כמיטב המסורת של חסידי ברסלב. אם היו מגלים אותם היו נחשפים לסכנת נפשות של ממש.

מיוחד היה ביניהם רבי שמואל שפירא, שבדמותו הצנומה ובפניו הזורחות קדושה כמו הגן על כל בני החבורה הקדושה שלא יתפעלו מהמניעות הגדולות. כל לילה היו בני החבורה מחפשים דרכים עוקפות את מחסומי הפתע שהקימו הישמעאלים, וחפץ ה' עלה בידם והצליחו להגיע בבוקר לביתם בשלום לאחר ליל הרפתקאות. ההרפתקה חזרה על עצמה מדי לילה בלילה, ובחסידי שמים החבורה מעולם לא נתפסה.

מלבד פעם אחת...

בני החבורה ירדו בזהירות בינות לסלעים כשהם שומרים על שקט מוחלט. טעם תיקון-החצות עדיין ניכר בפייהם וזולג על

החלטנו להתחזק בהכרה שרק ה' יכול לעזור לנו, ומלבד התפילה וההתחזקות באמונה, החלטנו לעשות את הסגולה הידועה שלנו, שכבר הוכיחה את עצמה בעבר...

שבועיים לאחר מכן סגרנו ב"ה חוזה עם קונה, ללא תיווך, ומכרנו את הדירה במיליון ושבעים שקלים - מחיר טוב מאוד ביחס לדירה ומצבה, ובזמן שכמה וכמה דירות משופצות באזורנו נמכרו אף בפחות מכך.

סייעתא דשמיא מיוחדת גם היתה בכך, שלמרות שהיתה על הדירה הערת אזהרה לטובת תמ"א 38, דבר שמהווה מטרד ומרתיע את כל מי שבא לקנות, בכל זאת הקונה שלנו לא נרתע ולא ניסה לנצל אותנו ולהוריד את מחיר הדירה בגלל זה.

לאחר שראינו את כוחה של המצווה הנשגבה הזו - מיד, כבר באותה שבת שמכרנו את הדירה, הזמנו שוב את אותו הילד המיוחד להתארח אצלנו לשבת.

ושוב, הלא ייאמן קרה! שבועיים לאחר מכן כבר מצאנו ב"ה את הדירה שהתאימה לצרכינו, דירה גדולה במיוחד, בגודל שאינו מצוי כל כך באזורנו; ולמרבה הנס - היה בלי תיווך, וזאת למרות שכמעט ולא מצוי אצלנו דירות בלי תיווך, מפני שיש בעירנו למעלה מ-90 מתווכים ובגלל התחרות הם אינם גובים דמי תיווך מהמוכר, כך שהמוכרים אינם מהססים מלהשתמש בשירותי המתווכים.

(הרב פנחס זרביב, מכון 'למעשה')

בדידי הוי עובדא: רצינו למכור את דירתנו, שמצבה לא היה שפיר, בלשון המעטה. רצינו למוכרה במחיר טוב, אך חיל ורעדה אחזונו כששמענו את המחיר שבו נמכרות דירות משופצות קומפלט ברחוב שלנו, מה שאומר שאנו ניאלץ למכור במחיר נמוך בהרבה.

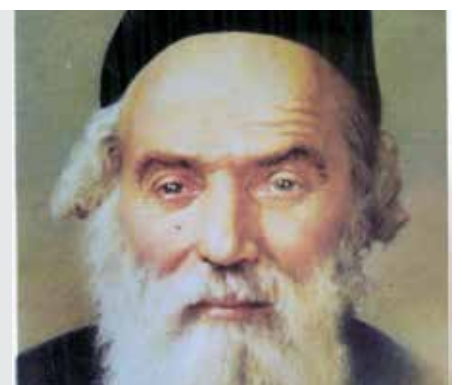
אך מה נעשה, ולשפץ - ואפילו לצבוע את הדירה - לא היה בכוחי. החלטנו אפוא שננסה למוכרה כך, ואם לא נצליח, נראה, אולי לפחות נצבע, ואם לא תהיה ברירה נערוך שיפוץ יסודי יותר בעלות של עשרות אלפי שקלים.

בסופו של דבר החלטנו להתחזק בהכרה שרק ה' יכול לעזור לנו, ומלבד התפילה וההתחזקות באמונה, לקחנו את הסגולה הידועה שלנו, שכבר הוכיחה את עצמה בעבר - לארח לשבת בביתנו ילד מהמוסד לחינוך מיוחד שרעייתי עובדת בו.

התקשרנו להוריו, והם שמחו מאוד על ההזמנה שאפשרה להם להקל מעט מהנטל שעל כתפיהם, ובפרט בימי הקורונה שהמסגרות נפתחות ונסגרות לסירוגין. ומעשה שטן היה, שבדיוק באותו שבוע בני משפחתנו לא חשו בטוב, אך למרות זאת אירחנו אותו בשמחה וטוב לבב, והתפללנו שכמו שאנו עשינו חסד, כך ה' יעשה לנו חסד ונצליח למכור את הדירה.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לשקר כדי להימנע מסיפור רכילות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

כמה אחרונים שהדברים אמורים גם לגבי לשון הרע. הדין השני, בו עוסק סעיף ט', הוא לגבי 'רכילות ללא שם'. כותב ה'חפץ חיים', שאפילו אם מספר הרכילות אינו אומר לשומע במפורש את שם האיש שדיבר אודותיו, אך על ידי סיפורו ממילא אחר כך נודע לו מי הוא האיש, עובר המספר ברכילות. וכן אם עצם הסיפור ידוע כבר לשומע, ועל ידי הרמז שקיבל מהמספר מתברר לו מי האיש, עובר המספר ברכילות.

הסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (ח-ט), עוסקים בשני מצבים מצויים ביותר: בסעיף ח' מלמדנו ה'חפץ חיים', כי כאשר מישוהו שואל את רעהו מה דיבר פלוני אודותיו, ואין לו דרך להשיב לו באופן שלא יהיה שקר גמור וגם לא רכילות - מותר לו לומר שקר מפני השלום! בביאורים ומוספים מביאים, כי יש שכתב שהדברים אמורים רק לגבי רכילות, ואילו לגבי לשון הרע אין היתר לשקר כדי להימנע מכך. מאידך הוכיחו

מנכדי ה'חפץ חיים', שנשאל על כך והשיב 'שלשון הרע בלי שם הוא כמו מכתב בלא כתובת'. ומשמע לכאורה שלא פעל בכך כלום ולא עובר שום לאו, וראה עוד בביאורים ומוספים בענין זה]. נידון נוסף בענין זה מובא בביאורים ומוספים - לגבי אופן שהמספר גורם לשומע להסתפק בין כמה אנשים מי מהם עשה לו את העוולה [ולא תהיה לו אפשרות לברר בעתיד מיהו]. דעת הגר"א גניחובסקי, שכיון שמפני שלא יידע מי מהם עשה לו עוולה, יטור איבה בלבו על כולם, עובר המספר על איסור רכילות.

מהדברים עולה, כי באופן שלא ניתן להבין על מי מדובר, אין איסור לשון הרע ורכילות. וכך מביאים בביאורים ומוספים בשם הגר"ח קנייבסקי. אמנם הגר"ש הומינר כתב, שאף שלא עובר על איסור רכילות ולשון הרע, מכל מקום עובר בלאווין אחרים, השייכים גם בסיפור ללא פרטים מזהים: 'בצדק תשפוט עמיתך', 'לא תשא עליו חטא', וכן לאווין מדברי קבלה של 'ורעת איש באחיו אל תחשבו בלבבכם' וכן 'איש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם'. [אמנם, בשו"ת לחפץ בחיים (ח"ג סימן יב) הביא עדות

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

חרב חדה מונחת על צווארו של רבה של טבריה והוא מעיין בדברי הרמב"ם

שקלים דף יח

ומנורה כנגדו בדרום

ברורה ביותר, כי מיד הם עומדים להוציאו להורג באשמת ריגול. רבה של טבריה אשר ידע והכיר את אכזריותם של צבאות רוסיה הצארית, השיב להם ואמר: 'אם אכן נגזר עלי להיות מוצא להורג, אני מקבל עלי את הדין' אך בקשה אחת לי אליכם, ואנא מלאו את בקשתי האחרונה, אני עסוק עתה כל כולי בבירור הלכה מוקשה ברמב"ם, בבקשה מכם המתינו לי שעה קלה עד שאבהיר לעצמי את העניין החשוב בו אני עוסק, ולאחר מכן עשו בי כרצון הקב"ה!!'.

החיילים כבדו אכן את רצונו האחרון של רבי אברהם אהרן הנידון למות, נענו לפנייתו בחיוב, והשיבו לו שאכן הם מוכנים להמתין עד אשר יסיים לעיין בדברי הרמב"ם המוקשה.

רבי אברהם אהרן אשר אהב את לימוד התורה בכל מאודו, קשור הוא היה לעסק התורה יותר מכל עיסוק אחר, שכח מכל הסובב אותו ומהגזרה הנוראה המרחפת על נפשו, צלל והמשיך לשקוע בלימוד הרמב"ם בו החל קודם לבואם, כאילו לא עומדים בחוץ חיילים הרוצים את נפשו.

קיצו של רבי אברהם קרב, רק מסיים הוא את בירור הענין, והנה החיילים כבר עומדים הכן להוציא אל הפועל את זממם הנתעב, ולפתע באחת נשמעו קולות עזים מן הרחוב, קולות לא שגרתיים, ואכן התברר כי חל מפנה מפתיע במצבה הצבאי של העיר, והגרמנים פתחו במתקפה גדולה כנגד הצבא הרוסי, החיילים הרוסיים היו מופתעים מאוד מהמפנה החדש, וכל עוד נפשם במ פתחו בריצה ונסו על נפשם.

(דרשו - הרה"ג ר' ישראל ליוש שליט"א)

רש"י על הפסוק 'דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות' (במדבר ח ב), מביא שרבותינו דרשו מכאן, שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומיטיב. דרשה נאה דרשו על כך המגידים, שהרי ידוע שהמנורה השפיעה את אור התורה כמו שכתוב כי נר מצוה ותורה אור, וכמו"כ אי' 'הרוצה להחכים ידרים שהרי מנורה בדרום', א"כ כאשר עומדים אנו לעסוק בעסק התורה, אנו עולים במעלה עליונה ומתנתקים לגמרי מכל טרדות הזמן, ורק כך נוכל לעסוק בעסק התורה בשלמות.

ספורים רבים סופרו על גדולי הדורות שדבקו בתורה בכל עוזם, ותמיד בעת התעסקותם בלימוד התורה היו מנותקים מכל אשר ארע סביבם, אף כאשר ריחפה עליהם סכנת מוות.

אחד מהספורים הללו ספר הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל על רבי אברהם אהרן בורשטיין זצ"ל רבה של העיר טבריה שבליטא.

במלחמת העולם הראשונה, כאשר קו החזית עבר לא הרחק מהעיר טבריה, הבחינו החיילים הרוסים בשעת לילה מאוחרת, באור המנצנץ מחלון ביתו של אחד מתושבי העיירה. מהרו החיילים להסתער על הבית, בהיותם בטוחים כי מדובר במרגל לטובת הכובש הגרמני, המאותת לגרמנים על ידי אור הנר הדולק. כשפרצו החיילים לתוך הבית, מצאו שם את רבי אהרן, הרב מטבריה, כאשר רכון על הרמב"ם שקוע בלימוד, עובדה זו לא שינתה את הערכתם כי מדובר במרגל, וברוב רשעותם, כששמחה על פניהם מגודל ה'טרף' שמצאו, הודיעו לרבי אברהם אהרן בצורה

מדוע חייב היחיד להתענות בעת צרה הבאה עליו?

David Cohen Flash90

קשה ובלתי מצויה, ליחיד - ראוי להתענות גם על צרה קלה ומצויה.

וכמו כן, אם באה צרה על קרוביו של היחיד, אם הוא מרגיש את הצרה ומצטער מחמתה, עליו להתענות. ויקבל עליו את התענית כדין, לפני יום התענית, ויזהר שלא לקבוע את תעניתו ביום שבו אסור להתענות.

[סימן תקעה, סעיף א, ומשנ"ב ג; ביאורים ומוספים דרשו, 2-4]

כפי שלמדנו, מצוה מדרבנן להתענות בעת שבאה צרה על הציבור, רחמנא ליצלן. ויש שנראה מדבריהם שגם היחיד מצווה להתענות בעת שבאה עליו צרה, רחמנא ליצלן; ולכל הפחות, מצוה יש בדבר, כיון שהתענית היא מדרכי התשובה וההכנעה, וכל יחיד ויחיד מחויב בעת צרתו לחפש במעשיו אם יש בהם חטא, ולשוב אל השי"ת.

ובעוד שעל הציבור לא ציוו חכמינו ז"ל להתענות אלא בצרה

מי הוא הראוי לשמש כשליח ציבור בתעניות ציבור ובכל ימות השנה?

עליו שם כזה בעברו, עָנָן, רצוי לציבור, וקולו ערב ונעים. הסיבה שצריך שיהיה רגיל לקרוא תנ"ך, היא - כדי שלא יטעה בקריאת הפסוקים שבתפילה, וגם משום שמי שאינו עוסק בתורה אין תפילתו רצויה כל כך. והסיבה שצריך שיהיה מטופל במשפחה וללא ממון ד"י צורכו, היא כדי שיתפלל מעומק הלב.

[שו"ע תקעט, א, ומשנ"ב ט-יא; ביאורים ומוספים דרשו, 4-5]

במשנה ובגמרא במסכת תענית, בנוגע לסדר התפילה בתעניות על עצירת גשמים, פירטו חכמינו ז"ל כמה יתרונות פְּאֻמַּת מידה לבחירת שליח ציבור. חלק מיתרונות אלו, נוגע רק לתעניות ציבור, וחלק מהם נוגע לכל ימות השנה.

ואלו הם היתרונות: התפילות שגורות בפיו, רגיל לקרוא בתורה ובנביאים ובכתובים, מטופל במשפחה ואין לו ממון ד"י צורכו, אין בין בני משפחתו ומקורביו 'בעל עבירה', ואף הוא עצמו לא יצא

התפילה ברחובה של עיר ולא בבית הכנסת היא כמו 'גלות' ומכפרת עוון!

הגשמים; וגם כדי לקיים בהיטלטלות מבית הכנסת החוצה מעין 'גלות', שגם היא מכפרת עוון.

ומוציאים החוצה את ארון הקודש עם ספר התורה, ואף על הארון ועל הספר מניחים אפר, כדי לרמוז לכך שאף השי"ת משתתף עם ישראל בצרתם, וכדי להכניע את לב העם בראותם זאת.

[שו"ע תקעט, א, ומשנ"ב א; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 1]

כפי שלמדנו, ישנו סדר מיוחד של שלוש עשרה תעניות שתיקנו חכמינו ז"ל להתענות בזמן עצירת גשמים. בשבע התעניות האחרונות, מתפללים בלבוש שק, כדי להראות דמיון לבהמה, שרגילים לכסותה בשק; ומניחים אפר בראש במקום הנחת תפילין.

ומתפללים ברחובה של עיר, ולא בבית הכנסת, כדי להתבזות בלבוש השק ובאפר, ולכפר בכך את העוונות שגרמו לעצירת

* כשיש ריבוי גשמים במקום שקיים חשש לקריסת מבנים בשל כך, מצוה להתפלל שיתמעטו הגשמים. ובהקשר זה, מזכיר מרן הבית יוסף בפעם היחידה בכל ארבעה חלקי שולחן ערוך את עיר מגוריו - צפת, ומספר, שבזמנו היתה מצויה בצפת מפולת בתים בשל ריבוי הגשמים.

* רוב מיני הצרות, לא מתפללים עליהן בשבת. אבל מתפללים בשבת על כל סכנה ממשית הנשקפת בשבת עצמה, ואפילו ליחיד; וכגון חולה שמצבו קריטי ויתכן שינוי במצבו לרעה בשבת עצמה

* ציבור שבאו עליהן שתי צרות כאחת, רחמנא ליצלן, לא יתפללו על שתי הצרות יחד, אלא על כל אחת בנפרד. ויש שכתב שדין זה אמור רק בצרות הבאות לעיתים רחוקות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר למלא את האותיות שבסוף ספר התורה ב'הכנסת ספר תורה' בחול המועד?

הרבים אף כשאין לצורך החג. ומילוי האותיות בפסוקים האחרונים שבספר התורה - כנהוג, שלפני 'הכנסת ספר תורה' יוצר הסופר את קוי האותיות ואחרים משלימים אותן במילוי דיו - יש אומרים שנחשבת כמעשה הדיוט, אך יש שמפקפקים בדבר, ומתירים זאת רק בשעת הדחק, ובצינעה.

תיקון ספר תורה נחשב כמעשה אומן האסור בחול המועד, ולכן, כאשר קיים ספר אחר לשימוש הציבור, אסור לתקן את הספר אף לצורך קריאה בחול המועד. אולם, מחיקת אות, הפרדת אותיות דבוקות, או הכהיית דיו במקום שהתבהר, נחשבות כמעשה הדיוט, ומותרות אף לצורך היחיד, כאשר חפץ להשתמש בספר בחג; וכן מותרות לצורך

[שו"ע תקמה, א-ב, ומשנ"ב א-ב; ביאורים ומוספים דרשו, 2-3]

הלוח היומי

כ"ז בניסן | רבי משה ב"ר חיים צבי טייטלבוים זצ"ל, האדמו"ר מסאטמר-סיגעט, בעל ברך משה

יארצייט:

ב' אלפים תקי"ז: יהושע בן נון ע"ה.
 תצ"ה: רבי אפרים ב"ר אהרן נבון זצ"ל, מקושטא, בעל מחנה אפרים.
 תרע"ד: רבי משה בצלאל ב"ר שרגא פייבוש לוריא זצ"ל, אב"ד סייני, סובאלק-פולין ועוד, בעל מלאכת בצלאל, מלאכת חושב, תורת הקנאות, נהור שרגא, נפש חיה ועוד.
 תרח"צ: רבי יהושע העשיל ב"ר יצחק יואל רבינוביץ זצ"ל, ממנוסטרין, בעל דברי יהשע, תורת אבות, נחלת יהושע ועוד.
 תשס"ז: רבי משה ב"ר חיים צבי טייטלבוים זצ"ל, האדמו"ר מסאטמר-סיגעט, בעל ברך משה.

באיזה אופן מתענים על ריבוי גשמים בארץ ישראל? | מה עושים כשלא שייך להתענות כפי סדר התעניות? | מדוע מוציאים ספר תורה לרחובה של עיר? | ומה הטעם שצריך שיהיה החזן עם נעימה וקול ערב?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות תענית במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
[משנ"ב חלק ו', סימן תקע"ז סעיף א' - סימן תקע"ט סעיף ט"ז]

תענית על נזקי הגשמים

אם המצב של ריבוי הגשמים גורם לכך שהגשמים מטשטשים את הקרקע ומונעים את המחרשה, בכל מקום שזה קורה, מתריעים ומבקשים רחמים, ואפילו שזה קרה בארץ ישראל, ואף על פי שמבואר בסימן תקע"ז סעיף י"א שבארץ ישראל לא מתפללים על ריבוי גשמים שייפסקו, משום שהיא ארץ הרים והבתים בנויים באבנים, וריבוי גשמים זה דבר טוב, בכל זאת, אם הם מטשטשים הקרקע ומונעים המחרשה, מתריעים ומבקשים רחמים, והמשנה ברורה אומר, שמהלשון 'מתריעים', משמע שינהג בזה כפי סדר תעניות המבואר בסימן תקע"ה.

תענית שלא כפי סדר התעניות

אם אין זמן להתענות כפי סדר התעניות, אלא צריך להתענות באופן רצוף, וכן אם אין זמן להתריע כסדר שאר תעניות, לא גוזרים תענית על הציבור, כי רוב הציבור לא יכולים להתענות כל יום, אלא מתריעים בכל יום ובכל תפילה, ואם היחידים רוצים להתענות, מותר להם ואפילו ברציפות, והחידוש בזה הוא, שלא חוששים שמא אחד מהם יחלה, ובעננו שאומרים בשומע תפילה יאמר הש"ך, 'יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלקי אבותינו, שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מידותיך, ותתנהג עם בניך במידת הרחמים, ותיכנס להם לפניך משורת הדין, ובטובך הגדול רחם עליהם, שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, והם עמך ונחלתך אשר הוצאת מארץ מצרים, ואינם יכולים לקבל לא רוב רעה ולא רוב טובה, השפעת עליהם רוב טובה, אינם יכולים לקבל, כעסת עליהם, אינם יכולים לקבל, יהי רצון שיהא רווח בעולם וזכור רחמיך'.

יחיד מתענה ומתפלל על צרתו

כשם שהציבור מתענים ומתפללים על צרתם, כך כל יחיד מתענה ומתפלל על צרתו, כיוון שהתענית היא מדרכי התשובה וההכנעה, ולכן כל יחיד ויחיד מחויב לחפש בדרכיו בעת צרתו ולשוב אל ה', וכתב הפרי מגדים, שמשמע מלשון זה, שיש עליו חיוב להתענות, ולכן, אם היה לו חולה או תועה במדבר, או חבוב בבית האסורים, צריך להתענות ולבקש רחמים בתעניתו, ולא יתענה בשבת ומועד, חנוכה ופורים וראש חודש, וכן לא יתענה בערב יום הכיפורים.

סדר התענית

בכל יום משבעה תעניות אחרונות של גשמים מתפללים כפי הסדר הזה:

מוציאים את התיבה עם ספר התורה לרחובה של עיר, והטעם,

כדי להתבזות בפרהסיא, וכן משום גלות שגלינו מבית הכנסת, וגלות מכפרת עוון, ונפקא מינה בין שני הטעמים היא, באופן שאין אפשרות להתפלל ברחובה של עיר, לפי הטעם הראשון שזה עניין של ביזיון בפרהסיא, אז אם אי אפשר מחמת כל סיבה שהיא להוציא את התיבה לרשות הרבים, אין עניין להוציא אותה לבית אחר, אבל לפי הטעם השני, גם אם אין אפשרות להוציא את התיבה לרשות הרבים, יוציאו אותה לבית אחר מחמת גלות, וכל העם מתקבצים יחד ומתכסים בשקים, כדי לומר, הרי אנחנו חשובים לפניך כבהמה, והרי דרך הבהמה לכסות בשק, ולכן יכסה את עצמו בשק על הבגדים, ונותנים אפר מקלה (אפר של דבר שנשרף) על גבי התיבה ועל גבי ספר תורה, כדי להגדיל הבכיה ולהכניע את לבם, והטעם, משום 'עמו אנכי בצרה', וכן 'בכל צרתם לו צר', שהקב"ה כאילו משתתף בצרת עם ישראל, ואחד מן העם נוטל האפר ונותן בראש הנשיא ובראש אב בית דין, במקום הנחת תפילין, ולא יניחו הם האפר בעצמם, ובאופן כזה, הבושה שלהם מרובה בכך שמישהו אחר נותן עליהם אפר מקלה, וכל אחד ואחד נוטל אפר מקלה ונותן בראשו, ואחר כך מעמידים ביניהם זקן חכם, והם יושבים, ואם לא היה שם זקן חכם, מעמידים חכם, ואם לא היה שם לא זקן ולא חכם, מעמידים אדם של צורה, דהיינו, אדם שראוי למנות אותו פרנס על הציבור, ואומר לפניו דברי כיבושים, דהיינו, דברים שכובשים ומעוררים הלב לתשובה, ואומר, אחינו, לא שק ולא תענית גורמים, אלא תשובה ומעשים טובים; שכן מצינו, שלא נאמר באנשי נינווה, 'וירא אלהים את שקם ואת תעניתם', אלא, וירא אלהים את מעשיהם, ובקבלה הוא אומר, 'קרעו לבבכם ואל בגדיכם', ומוסיף בעניינים אלו כפי כחו, עד שיכניע לבם וישבו תשובה גמורה, ואחר שגומר את דברי הכיבושים, עומדים בתפלה, ומעמידים שליח צבור הראוי להתפלל בתענית אלו, ואם אותו אחד שאמר דברי כיבושים ראוי להתפלל, מתפלל הוא בעצמו, ואם אינו ראוי, מורידין אחר. ומי הוא הראוי להתפלל בתעניות אלו, איש שהוא רגיל בתפלה, שבכך לא יטעה בתפילה, וכן איש שרגיל לקרות בתורה נביאים וכתובים, ומטופל בילדים, ואין לו פרנסה, ויש לו יגיעה בשדה, ולא יהיה בבניו ובני ביתו וכל קרוביו והנלווים אליו בעל עבירה, אלא יהיה ביתו ריקן מן העבירות, ולא יצא עליו שם רע בילדותו, ויהיה שפל ברך ומרוצה לעם, ויש לו נעימה וקולו ערב כדי שימשוך את הלב, ואם היה זקן עם כל המידות האלו, הרי זה מפואר, ואם אינו זקן, הואיל ויש בו כל המידות האלו, יתפלל.

י"א לעומר

ניתן לעבור את החיים בלי לשקר!

אדם אחד שהיה גר בבני ברק שאל פעם את מרן ה"חזון איש": "יש בתל אביב גמ"ח גדול עבור נזקקים שמלוה רק לתושבי העיר, האם בעקבות מצבי הלחץ והדחוק מאוד, מותר לי לומר שאני גר בתל אביב?" השיב לו החזון"א: "מי שרוצה לעבור את העולם הזה במידת האמת יצליח! מוטב לך לשדלם בדברים על מצבך הדחוק, אבל תגיד את האמת".

(מעשה איש ח"א עמ' קפט)

אף כשאנו רוצים לקבל טובת הנאה מסוימת נקפיד שלא לסטות מן האמת, ונזכור שאין זו השתדלות נכונה להשיג את מבוקשנו על ידי דיבור של שקר

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il